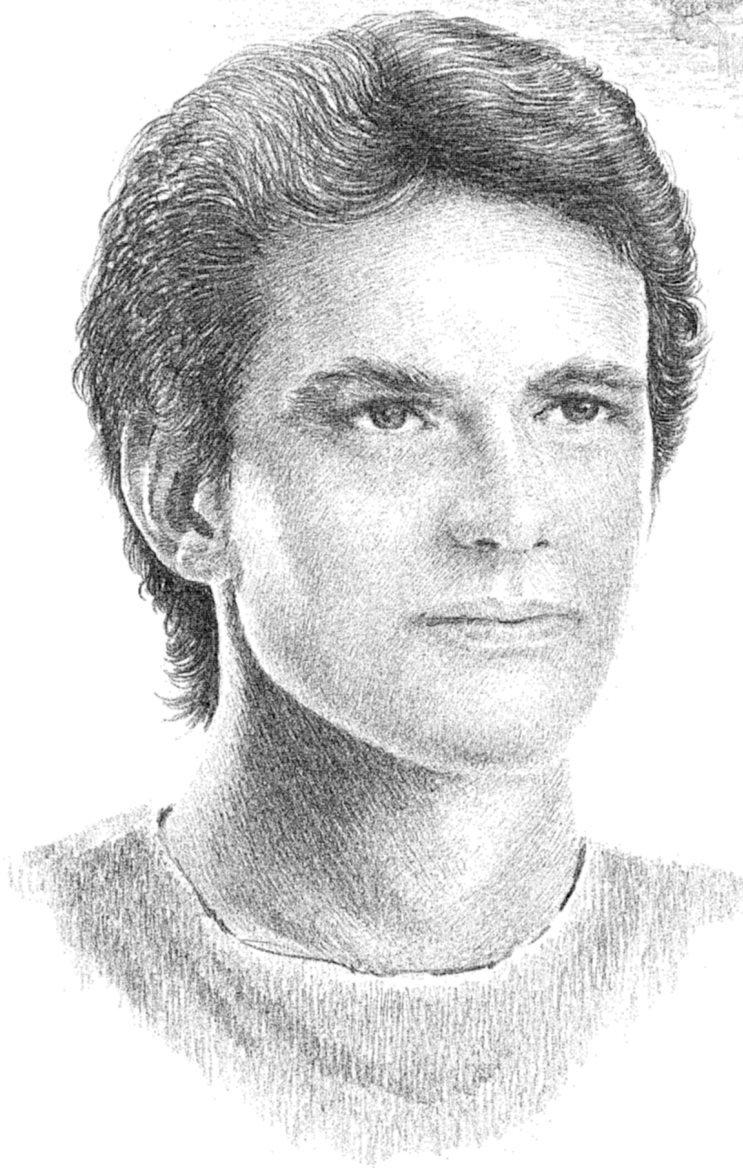

БОЖЕ БЛАГОСЛОВІННЯ РОЗПІЗНАТИ ТА ПОДОЛАТИ ЛІНЬ

УРОК 14

САМУЇЛ

Життя, проведене у старанному служінні

ВІН ПЕРЕДАВ БОЖЕ ЗАСТЕРЕ- ЖЕННЯ ЛЕДАЧОМУ БАТЬКОВІ

«І розповім йому, що Я суджу дім його навіки за гріх, про який він знав, що сини його бого-
зневажають, та не спияв їх» (1 Самуїлова
3:13).

БОЖЕ БЛАГОСЛОВІННЯ РОЗПІЗНАТИ ТА ПОДОЛАТИ ЛІНЬ

ЗАВЖДИ СТАРАННИЙ

«...Це вам наказували, що як хто працювати не хоче, нехай той не їсть!» (2 Солунян 3:10).

ВІН ЗАКЛИКАВ ЛЕДАЧИЙ НАРОД ДО ДІЇ

«І я буду наставляти вас на дорогу добру та просту. Тільки бійтеся Господа, і служіть Йому правдиво всім вашим серцем, бо ви бачили, які великі діла вчинив Він із вами!» (1 Самуїлова 12:23–24).

ЧИ ЗМОЖЕТЕ ВИ РОЗПІЗНАТИ ТА ПОДОЛАТИ ЛІНЬ?

ОСОБИСТА ОЦІНКА

ПРАВДА /
НЕПРАВДА

1. Ледача людина — це той, хто насправді нічого не хоче від життя. ☐ ☐
2. Основне заняття ледаря — це сидіти склавши руки та спостерігати за роботою інших. ☐ ☐
3. Ледача людина вміє дуже вправно уникати роботи, а тому їй удається оминати життєві турботи. ☐ ☐
4. Ледача людина зазвичай не бажає працювати на когось іншого, але готова працювати на себе. ☐ ☐
5. Ледача людина не бажає працювати і не шукатиме виправдань своєму неробству. ☐ ☐
6. Ледача людина добре розуміє, що вона ледарює. ☐ ☐
7. Ледача людина, якщо її візьмуть на роботу, не заробить нічого для свого працедавця, але й не принесе ніяких збитків. ☐ ☐
8. Ледачій людині важка будь-яка робота, навіть споживання їжі. ☐ ☐
9. Ледача людина весь час живе у видуманому світі. ☐ ☐
10. Один зі способів подолати ледарство — це дати людині можливість відповідати за свою власну справу. ☐ ☐
11. Щоб допомогти ледачій людині здолати свою лінь, у неї треба забрати їжу. ☐ ☐
12. Бог каже, що завзята та працююча людина не зможе взяти ніяку науку з життя ледаря. ☐ ☐
13. Якщо працедавець хоче щось отримати від ледачої людини, йому треба її постійно підштовхувати. ☐ ☐
14. Ледар — це звичайна людина, яка робить собі маленькі поступки. ☐ ☐
15. Ледар — це дуже слабовільна людина. ☐ ☐
16. Розум ледаря є таким самим ледачим, як і його тіло. ☐ ☐
17. У Бога нема ради на ледаря. ☐ ☐
18. Один зі способів допомогти ледареві — це показати йому наслідки його поведінки. ☐ ☐
19. Ледар любить починати справи, та не доводить їх до кінця. ☐ ☐
20. Ледар буде вдячний тому, хто спонукатиме його до роботи. ☐ ☐

Усього правильних відповідей

☐

ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТІВ:

20–18 правильних відповідей =
17–10 правильних відповідей =
9–0 правильних відповідей =

ХТО З НИХ ЛЕДАЧИЙ?¹

СІМ ОЗНАК ЛЕДАЧОЇ ЛЮДИНИ

1. ВОНА НЕ ВВАЖАЄ СЕБЕ ЛЕДАЧОЮ

Лінь — це побічний продукт, оскільки ціль ледачої людини — це не сама лінь. Крім того, ледар має логічні обґрунтування свого ледарства, а тому він заперечуватиме, коли його так називатимуть.

Він запевнятиме вас, що він був би дуже готовий до праці, якби на його шляху було менше перешкод. Він стверджуватиме, що не ледарює, а лише чекає кращих умов для роботи. Поки ледача людина не працює, вона знову і знову згадує причини, через які не може взятися до роботи, хоча і знає, що цю роботу потрібно виконати.

Серед цих причин може бути хибна думка про те, що важка робота може зашкодити здоров'ю або що таку працю можна виконати простішим способом, і ледар переконаний, що у нього є достатньо кмітливості, щоб цей спосіб відшукати. Він нагадує собі про небезпеки перенавантаження та про те, що життя може стати занадто нудним, якщо робити те, що можна і не робити. Він завжди готовий пояснити своє бачення кожному, хто цікавиться, чому він зараз не працює. *«Лінивий мудріший ув очах своїх за сімох, що відповідають розумно» (Притовісті 26:16).*

2. ЛЕДАЧА ЛЮДИНА ПРИЙМАЄ НЕВЕЛИКІ РІШЕННЯ, СПРЯМОВАНІ НА ПОТУРАННЯ СОБІ

Ледарство заволодіває людиною поступово. Воно з'являється у звичайних людей, які починають робити невеличкі поступки при прийнятті своїх щоденних рішень.

Здається, що ці дрібні потурання собі, наприклад, подовше поніжитися в ліжку, зробити трохи довшу перерву вдень, трохи відтягти початок роботи, провести кілька зайвих хвилин у порожній розмові, — не приносять жодної шкоди. *«Ще трохи поспати, подрімати ще трохи, руки трохи зложити, щоб полежати, і прийде, немов волоцюга, твоя неможливість, і злидні твої, як озброєний муж!» (Притовісті 6:10–11).*

Ці щоденні поступки з'являються через поблажливі рішення у житті, наприклад, через відмову від роботи у несприятливих умовах. *«Лінивий не оре із осені, а захоче в жнива і нічого нема» (Притовісті 20:4).*

Невдовзі такі незначні рішення, для яких людина знаходить логічне обґрунтування, стають життєвою звичкою. *«Лінощі сон накидають, і лінива душа голодує» (Притовісті 19:15).*

3. ЛЕДАЧА ЛЮДИНА НЕ ЦІНУЄ ЧАСУ ЧИ СПРИЯТЛИВОЇ ПОРИ

Ледар сам не береться до справ. Для нього кожен день однаковий, йому здається, що те, чого він не зробить сьогодні, цілком можна зробити завтра.

Ледачий людині є незрозумілою цінність часу; вона не бачить, що сприятлива пора триває не завжди. Основою його світогляду є життя поточним моментом з надією на те, що майбутнє саме складеться, як треба.

Ледача людина не обтяжує себе думкою про те, що колись їй потрібно буде звітувати перед Богом за те, як вона розпорядилася своїм часом. Вона вважає, що ніч — це вже достатня причина для сну, навіть не замислюючись про те, чи заслужила вона на нього.

Зима для неї — це не час, коли вона може споживати плоди своєї праці, а небажане втручання у розмірений хід життя. З цієї причини ледар втрачає свободу приймати власні рішення і стає залежним від працьовитої людини, завдяки праці якої він зможе вижити. *«Роботяща рука пануватиме, а лінива даниною стане» (Притовісті 12:24).*

¹Відповідь на питання: за зовнішнім виглядом зазвичай неможливо розпізнати ознаки ледачої людини.

4. ЛЕДАЧА ЛЮДИНА НЕ ЗАКІНЧУЄ СПРАВИ

Ледача людина є млявою в усякій справі, за яку береться. Кожне завдання видається їй цілою скелею на її шляху, а не дверима до нових можливостей.

Якщо ледареві навіть трапиться досягти успіху, він не зможе його розпізнати або оцінити. Для нього успіх — це лише збільшення роботи. А тому він дає можливостям пролітати повз нього, а незакінченим справам — припадати порохом чи псуватися. *«Не буде ледачий пекти свого полу, а людина трудяща набуде маєток цінний»* (Приповісті 12:27).

Навіть підтримання у належному стані свого власного майна робиться для ледаря тягарем. *«Від лінощів валиться стеля, а з опущення рук тече дах»* (Екклезіяста 10:18). *«Я проходив край поля людини лінивої... і ось все воно позаростало терням, будьяками покрита поверхня його, камінний же мур його був порушкований»* (Приповісті 24:30–31).

5. ЛЕДАЧА ЛЮДИНА ЖИВЕ У СВІТІ БЕЗПІДСТАВНОГО ОПТИМІЗМУ

Коли ледар не спить, тоді він сподівається щось зробити та щось здобути. Постійне напруження між невгамовним розумом та бездіяльним тілом призводить до руйнівного розчарування. *«Пожадання лінивого вб'є його, бо руки його відмовляють робити, він кожного дня пожадливо жадає...»* (Приповісті 21:25–26).

Руйнівними є і самі бажання, оскільки вони пов'язані з чуттєвим задоволенням. Потурання своїм бажанням призводить до більшого ледарства. *«У миску стромляє лінюх свою руку, до уст же своїх не підійме її»* (Приповісті

19:24). *«Двері обертаються на своєму чопі, а лінивий на ліжку своїм»* (Приповісті 26:14).

6. ЛЕДАЧА ЛЮДИНА БОЛІСНО ШКОДИТЬ СВОЄМУ ПРАЦЕДАВЦЮ

Від лінивого працівника не лише неможливо дочекатися заробітку для працедавця, — він шкодить справі. Краще, коли його нема на роботі, ніж коли він є. Брак ініціативи та небажання довести справу до кінця приносить чималі збитки тим, хто на нього покладається. *«Теж недбалий у праці своїй то брат марнотратнику»* (Приповісті 18:9).

На початку працедавець може спробувати якось пристосуватися до ліні свого працівника, доручивши йому менш відповідальну роботу. Але цим він зачепить самооцінку ледаря, і той почне придумувати причини, чому у нього все пішло не так, як слід. Це потягне за собою неопляльність та невдоволення. *«Як оцет зубам, і як дим для очей, так лінивий для тих, хто його посилає»* (Приповісті 10:26).

7. ЛЕДАЧА ЛЮДИНА Є ЖЕРТВОЮ НАДУМАНИХ СТРАХІВ

Ледарство призводить до страхів, які спонукають до більшого ледарства. Основою цих страхів є те, що до певної міри ледар є реалістом — він знає, що йому потрібні харчі. Але він не крастиме, а почне жебракувати. Брак харчів є результатом того, що він вирішував потурати своїм бажанням та діяв, виходячи зі страхів, які лягали в основу таких рішень. *«Лінивий говорить: На вулиці лев, серед майдану я буду забитий!»* (Приповісті 22:13). Щоб утекти від своїх страхів, ледача людина довше спатиме.

ЯК РОЗВИВАЮТЬСЯ ЛІНОЩІ

Одна дружина перебувала у пригніченому стані й уже втратила надію, що її сім'я визволиться від фінансових тягарів. Вона весь час працювала, щоб прогодувати сім'ю, оскільки чоловік ніяк не міг влаштуватися на пристойну роботу. Він два рази вкладав сімейні заощадження у справи, і кожен раз зазнавав збитків.

Нижче подано низку кроків, які спричинилися до фінансової скрути цієї сім'ї.

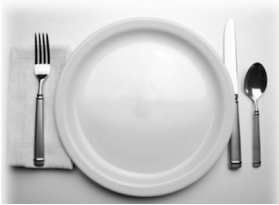
Божі докори за лінощі є дуже болючими, а ледареві доводиться терпіти труднощі впродовж усього життя. Саме з цієї причини ми маємо перемагати у собі ліню та намагатися не брати на роботу ледарів. «Дорога лінивого — то терновиння...» (Приповісті 15:19).

ВНУТРІШНІ ПРИЧИНИ	СПРИЧИНЕНІ КОНФЛІКТИ	ВІДПОВІДНІ МІСЦЯ ПИСАННЯ
1. Коли чоловік був ще юнаком, йому вдавалося задовольняти свої особисті бажання без особливих зусиль.	Він навчився маніпулювати людьми та фактами для здобуття бажаного. Це призвело до того, що він жив у постійному конфлікті зі своїм сумлінням.	«Пожадання лінивого вб'є його, бо руки його відмовляють робити, він кожного дня пожадливо жадає...» (Приповісті 21:25–26).
2. Після школи він шукав легку роботу, де можна було б отримувати максимальну платню за мінімальні зусилля.	Його ледарство викликало сильне обурення з боку тих, хто відповідав за результативність його праці.	«Теж недбалий у праці своїй то брат марнотратнику» (Приповісті 18:9).
3. Невдоволення працедавців спонукало його розпочати власну справу та стати своїм власним начальником.	Він завжди з готовністю кидався на схеми швидкого збагачення та зрештою загруз у боргах, весь час позичаючи гроші для свого нового бізнесу.	«Завидюща людина спішить до багатства, і не знає, що прийде на неї нужда» (Приповісті 28:22).
4. Для того щоб мати вигляд успішного, він купив собі дорогий одяг та нову машину і почав дарувати подарунки багатим друзям.	Його дружина обурювалася проти його непомірних витрат та застерігала його щодо його ділових партнерів.	«...Хто багачеві дає, той певно збідніє» (Приповісті 22:16).
5. Прогорівши у бізнесі, він змушений шукати роботу, аби виплатити борги.	У нього не лежить до цієї роботи ні розум, ні серце, а тому йому працювати ще важче, ніж на попередніх роботах.	«Роботяща рука пануватиме, а лінива даниною стане» (Приповісті 12:24).
6. Свою теперішню роботу він вважає тимчасовою і весь час шукає «велику можливість» — таку посаду, яка принесе йому великі гроші та престиж.	Брак якихось досягнень та постійні фінансові труднощі дуже шкодять його самооцінці. На працю він дивиться з презирством.	«У поті свого лица ти їстимеш хліб...» (Буття 3:19).

ЯК ПЕРЕМОГТИ ЛІНОЩІ

Для ледаря є надія, оскільки Бог повчає у Своему слові і ледарів, і інших людей щодо ледарів. Крім того, Писання подає нам принципи, які безпосередньо стосуються ліні як у юності, так і в дорослому віці.

1. ПРОТИДІЄЮ ЛІНИВСТВУ Є ГОЛОД

Головний Божий засіб від лінивства — це голод. «...Як хто працювати не хоче, нехай той не їсть!» (2 Солунян 3:10).

Це узгоджується з тією вимогою, яку Бог дав Адаму та Єві після гріхопадіння. «У поті свого лица ти їсти-меш хліб, аж поки не вернешся в землю...» (Быття 3:19).

Відчуття голоду може бути цінним для всіх людей, особливо для тих, хто має схильність до ледарства. Початковим кроком до перемоги над лінивством може бути триденний піст, присвячений дослідженню Божих принципів та вивченню прикладів сумлінності (див. Матвія 6:16–18).

2. ЗАСВОЄННЯ ПРИНЦИПІВ СУМЛІННОСТІ

Кінцевою ціллю ледачої людини має бути розвиток сумлінності — це пряма Божа вказівка. «Іди до мурашки, лінюху, поглянь на дороги її й помудрій» (Притовісті 6:6).

Мураха є прикладом основоположних рис, яких бракує ліній людині: ініціативності, цілеспрямованості, чуйності до сприятливої пори, вміння доводити справу до кінця та передбачення, необхідного для планування майбутнього.

Розглянувши приклад мурахи, було б доцільно почитати біографії великих християн, аби довідатися, як вони, корячись Божому слову, розвивали у собі сумлінність.

3. РОЗУМІННЯ ТОГО, ЩО ЛЕДАРСТВО РОЗВИВАЄТЬСЯ ПОСТУПОВО

Лінощі не є рисою, притаманною лише якомусь певному типу людей. Стати жертвою може будь-хто. Поступовий розвиток ліні починається непомітно, і якщо цьому не покласти край, то вона спаралізує того, хто коритиметься їй.

• ПРИХОВАНІ ЛІНОЩІ

Приховані лінощі — це внутрішня схильність відкидати Божі вимоги щодо сумлінної праці. Для подолання цієї схильності потрібна миттєва слухняність до спонукань Святого Духа.

• ПОЧАТКОВІ ЛІНОЩІ

Початкові лінощі — це прийняття щоденних рішень, спрямованих на потурання нашим бажанням. Для подолання ліні на цьому етапі потрібна підзвітність за виконання призначених робіт.

• ПАРАЛІТИЧНІ ЛІНОЩІ

Паралітичні лінощі — це перетворення дрібних щоденних поступок та потурань собі на усталений спосіб життя. Для подолання ліні на цьому етапі потрібна дисципліна в утриманні від їжі з метою набуття чіткого розуміння та досягнення цілей.

4. ДОТРИМАННЯ ДИСЦИПЛІНИ РАНО ВСТАВАТИ

Слово, яке з давньоєврейської мови перекладається як «старанно», «сумлінно», «запопадливо», буквально означає «зрання взявшись за справу».

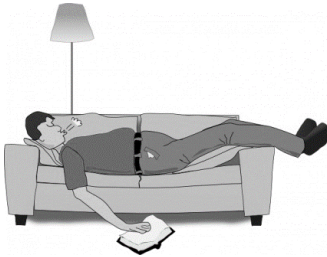
Дотримання дисципліни раннього вставання цілить у саме серце лінощів. «Аж доки, лінюху, ти будеш вилежуватись, коли ти зо сну свого встанеш?» (Притовісті 6:9).

При потребі людина може звітувати комусь іншому, чи вдається їй вставати у призначений час. Потрібно відкидати спокусу поспати трішки довше — краще навіть і не знати, де на будильнику кнопка «Відкласти сигнал». Вставати слід відразу після пробудження!

Для успішної підзвітності щодо раннього підйому доцільно попросити когось телефонувати

вам, або узгодити з іншою людиною, що ви телефонуватимете їй відразу після вставання, або спланувати з кимось ранні зустрічі для молитовного розмірковування.

БОЖІ ЗАСТЕРЕЖЕННЯ ЩОДО СНУ

Сон належної тривалості є необхідним для збереження здоров'я. Брак сну може бути спричиненим проблемами у фінансовій сфері або злими вчинками. Проте Божі застереження стосуються

у першу чергу надмірного сну, а не недосипання.

• ОСТЕРІГАТИСЯ КАЙДАНІВ СНУ

«Двері обертаються на своєму чопі, а лінивий на ліжку своїм» (Приповісті 26:14).

• ОСТЕРІГАТИСЯ ПАРАЛІТИЧНОЇ ДІЇ СНУ

«Лінощі сон накидають, і лінива душа голодує» (Приповісті 19:15).

• ОСТЕРІГАТИСЯ ЛЮБОВІ ДО СНУ

«Не кохайся в спанні, щоб не збідніти...» (Приповісті 20:13).

• ОСТЕРІГАТИСЯ СНУ, ЯКИЙ ОБКРАДАЄ

«Ще трохи поспати, подрімати ще трохи, руки трохи зложити, щоб полежати, і приходь, немов мандрівник, неможливість твоя, і нужда твоя, як озброєний муж!» (Приповісті 24:33–34).

• ОСТЕРІГАТИСЯ СНУ, ЯКИЙ ЗАСМУЧУЄ БОГА

«Аж доки, лінюху, ти будеш вилежуватись, коли ти зо сну свого встанеш?» (Приповісті 6:9).

• ОСТЕРІГАТИСЯ ТРИШКИ ДОВШОГО СНУ

«Ще трохи поспати, подрімати ще трохи, руки трохи зложити, щоб полежати, і прийде, немов волоцюга, твоя неможливість, і злидні твої, як озброєний муж!» (Приповісті 6:10–11).

• ОСТЕРІГАТИСЯ НЕВЧАСНОГО СНУ

«Хто літом збирає син мудрий, хто ж дрімає в жнива син безпутний» (Приповісті 10:5).

5. НАВЧИТИСЯ ЗВАЖАТИ НА ЧАС

Життя — це боротьба з часом. Ми у цій боротьбі виграємо лише у тому випадку, коли зрозуміємо:

- час є обмежений;
- смерть є невідступною;
- ще більш невідступним та певним є Другий прихід Христа;
- максимальна кількість продуктивних років встановлена Богом:

«Дні літ наших у них сімдесят літ, а при силах вісімдесят літ, і гордощі їхні страждання й марнота, бо все швидко минає, і ми відлітаємо» (Псалом 90:10);

- дні слід рахувати:

«Навчи нас лічити отак наші дні, щоб ми набули серце мудре!» (Псалом 90:12);

- час вимагає підзвітності;
- нам довірено час для виконання Божої роботи:

«Надходить он ніч, коли жаден нічого не зможе виконувати» (Івана 9:4);

- час неможливо повернути.

Є кілька практичних справ, які можуть допомогти виробити уважне ставлення до часу та застерегти нас від безглузлого марнування.

Протягом тижня слід детально записувати усе, що ви робите кожні п'ятнадцять хвилин. Коли тиждень закінчиться, треба проаналізувати свої записи та визначити, скільки часу зі 168 годин пішло на сон, їду, відпочинок, розваги, бесіди і скільки годин було присвячено продуктивній роботі. Результати можуть вас приголомшити. Після цього було б доцільно вести щоденний журнал своїх цілей та досягнень.

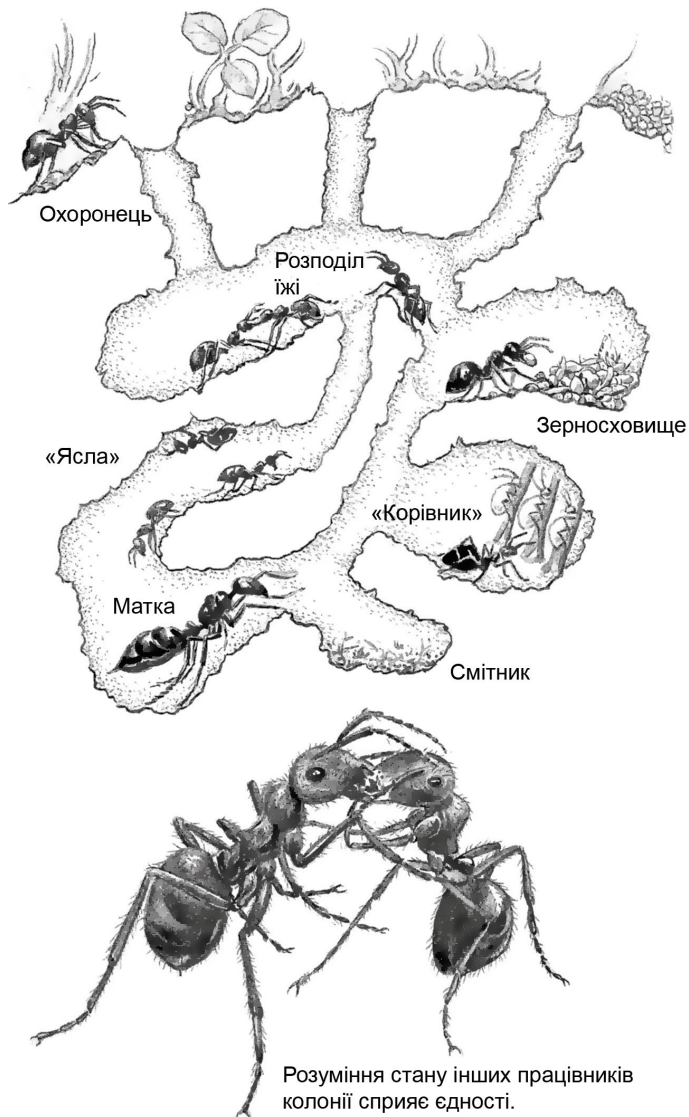
ЧАС

...не зважає на особу: у жодної людини у добі немає більше годин, ніж у інших.

...неможливо повернути: кожна втрачена година втрачена назавжди.

Іди до мурашки, лінюху...

«Іди до мурашки, лінюху, поглянь на дороги її й помудрій: нема в неї володаря, ані урядника, ані правителя; вона заготовлює літом свій хліб, збирає в жнива свою їжу» (Притовісті 6:6–8).

УПРАВЛІННЯ У МУРАХ

ХТО ЗМУШУЄ МУРАХ ПРАЦЮВАТИ?

Мурашина матка перебуває у центрі уваги всіх комах та є матір'ю більшості особин у колонії, проте

не вона керує мурашником. Натомість ініціатором роботи є мурахи-лідери, які подають приклад іншим. Ці мурахи-лідери — це старші особини, які самі беруться за всяку нову роботу і так розпочинають нові справи у колонії. Молодші особини повторюють те, що роблять мурахи-лідери, і так долучаються до спільної справи. Серед них нема наглядачів, керівників або розпорядників.

ЯКІ РИСИ КЕРІВНИКА МАЮТЬ БУТИ У МУРАХИ?

Робочі мурахи, які шукають поживу, залишають по собі дрібні крапельки пахучої речовини, характерної для цілої колонії. Інші мурахи йдуть відміченою стежкою, знаходять їжу та повертаються до мурашника. Та мураха, яка пішла першою на пошуки їжі, ніколи не перетинає прокладеної стежки, аби не заплутувати інших мурах. Якби вона перетинала власну стежку, то інші мурахи, рушивши по ній, заплуталися б на роздоріжжях та почали б ходити по колу, допоки не померли б від втоми.

ЯК МУРАХИ ДБАЮТЬ ПРО СВОЇХ «БІДНИХ»?

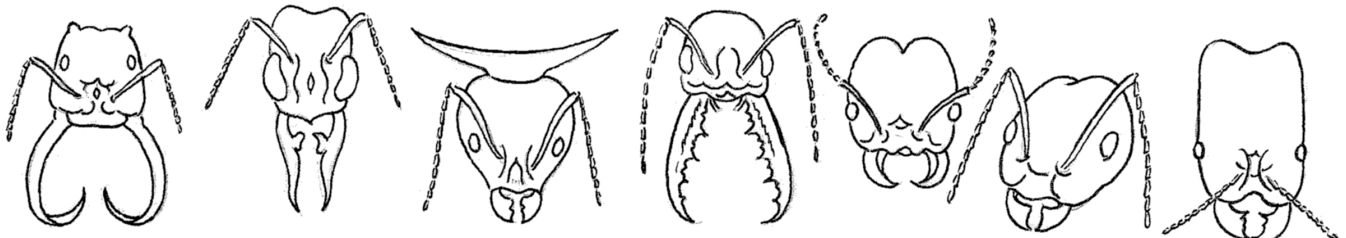
У колонії мурах немає «бідних». Мурахи розподіляють їжу між усіма, не переймаючись власними потребами. Це можливо завдяки тому, що їжа не спрямовується відразу у шлунок для перетравлення, а зберігається у волі. При зустрічі двох мурах їжа відригується та ділиться на двох. Ті особини, які мають їжі у достатку, добровільно дають тим, хто має менше, допоки у всіх не буде однакова кількість їжі.

ЯК МУРАХИ ПЕРЕДАЮТЬ ІНФОРМАЦІЮ?

Хоча дослідники ще досі не мають чіткого розуміння того, як відбувається передача важливої інформації серед мурах, проте є цілком очевидним, що їжа, яка зберігалася у волі мурах, має хімічний «слід», який може інформувати мурах про те, що відбувається у тій чи іншій ділянці мурашника. Їжа, якою поділилися працівники «ясел», нестиме інформацію про стан у цій частині спільної оселі, а їжа, якою поділилися розвідники, буде інформувати колонію про те, що у мурашник несуть нову провізію. Такий спосіб ділитися їжею відіграє роль «газети», з якої населення мурашника дізнається про умови, у яких перебувають інші члени колонії.

ЧИ МАЮТЬ МУРАХИ РОЗУМІННЯ ДОБРА І ЗЛА?

Мурахи визначають, хто є добрим чи злим чужинцем, за запахом. Коли дві мурахи наближаються одна до одної, вони обережно торкаються одна до одної своїми вусиками, щоб визначити, хто перед ними: друг чи ворог. Якщо друг, то мурашки пестять одна одну та діляться їжею. Якщо ворог, то мураха або тікає, або починає захищатися.

Різноманітні обличчя мурах

ГОСПОДАРНІСТЬ МУРАХ

ЧИ СПРАВДІ МУРАХИ ЗБИРАЮТЬ УРОЖАЙ?

До 19-го століття більшість вважала, що слова Соломона про господарність мурах — це перебільшення. Але у 1871 р. було відкрито різновид мурах, які не лише збирають зерно, але ще й провіюють та обробляють його, щоб воно не проростало під час зберігання. Також було досліджено, що мурахи-женці виносять зіпсоване насіння на окрему ділянку, де зерно проростає і стає невеликим полем, з якого мурахи згодом збирають урожай. Зерно зберігається у великих підземних зерносховищах, де воно перед уживанням розмелюється мурахами та перетворюється на тістоподібну масу.

НА ЯКІ ЖЕРТВИ ГОТОВІ ПІТИ МУРАХИ, АБИ ВРЯТУВАТИ ЗІПСОВАНІ ЗАПАСИ?

Якщо у зерносховище мурах-женців потрапить вода, то зерно треба просушувати, бо інакше воно почне гнити. Коли таке трапляється, мурахи виносять кожну зернину на поверхню, розкладають на сонці, а після просушування — заносять до нового зерносховища. У великих мурашниках ця справа може тривати кілька днів.

ЯК МУРАХИ ТРИМАЮТЬ МОЛОЧНІ ФЕРМИ?

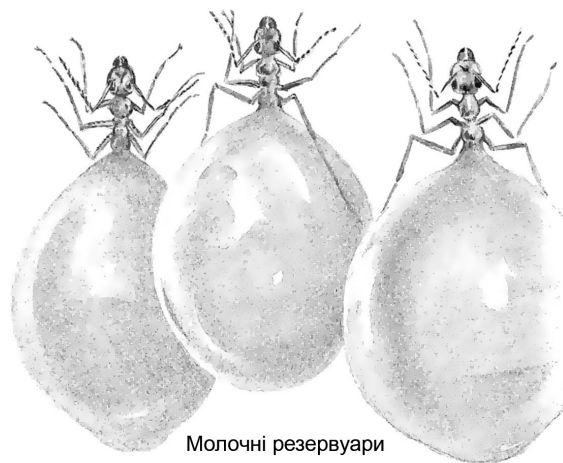
Комаха, яка називається попелиця, виділяє солодкий секрет, який дуже цінується мурахами. Немов фермери, які тримають корів, мурахи розводять цілі стада попелиць. Серед робочих мурах є ті, що виконують роль пастухів. Вони переганяють попелиць від однієї рослини до іншої та захищають їх від інших комах. Восени робочі мурахи збирають яйця попелиць та зберігають їх цілу зиму. Навесні, коли з яєць піде новий виводок попелиць, мурахи виводять нове «стадо», щоб попелиці харчувалися на рослинах.

ЯК МУРАХИ ЗБЕРІГАЮТЬ ЗІБРАНЕ «МОЛОКО»?

Зібраний секрет попелиць зберігається у великих резервуарах, — майже так само, як фермери зберігають коров'яче молоко. Проте у мурах ці резервуари є живими. Кілька робочих мурах заповнюють себе цим «молоком», через що вони значно збільшуються у розмірах і не можуть рухатися. Вони висять на стелі сховищ у мурашнику, поки не виникне потреба в «молоці». Коли така потреба виникає, їх «доють», аби годувати колонію.

ЯКУ ГОРОДИНУ ВИРОЩУЮТЬ МУРАХИ?

Є кілька видів мурах, які розводять гриби. Вони збирають листя та траву, пережовують їх і утворену вологу однорідну масу розстеляють на «полях» у своєму мурашнику. На цьому компості виростають гриби, якими потім живляться мурахи. Площа цих підземних полів може сягати до 100 м². Мурахи обробляють їх, щоб запобігти росту небажаних грибів.

Молочні резервуари

Мурахи-женці готують бездоганні ділянки з добре розчищеними стежками до численних джерел зерна.

Колонія чисельністю лише кілька тисяч особин може зібрати до трьох кілограмів нектару за літо.

Одна колонія комах-грибників може доглядати за 1000 окремих грибних «садів», які можуть бути завбільшки з м'яч для регбі.

Що Бог відкриває про мурах

«Оці ось чотири малі на землі, та вони вельми мудрі: мурашки, не сильний народ, та поживу свою заготовляють літом» (Приповісті 30:24–25).

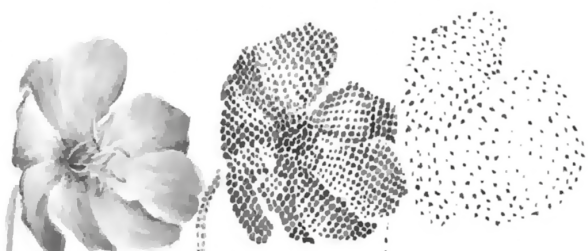

Між розмірами та важливістю мурах немає прямої залежності

Фасеткове око мурахи

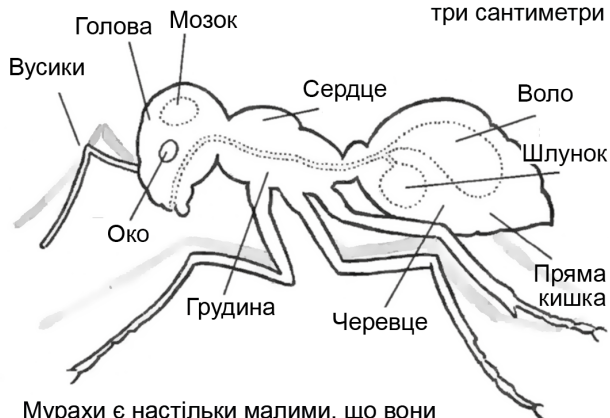
Чутливі мурашині вусики

Реальне зображення

Мозаїчне бачення мурахи на близькій відстані

Нерозбірливі обриси предмета на відстані більше ніж три сантиметри

Мурахи є настільки малими, що вони не можуть проковтнути тверду їжу. Натомість вони заштовхують їжу у порожнину, що розміщена за щелепою, та ковтають лише сік.

ДЕТАЛЬНИЙ РОЗГЛЯД МУРАХ

ЧОМУ БОГ НАЗИВАЄ МУРАХ МАЛИМИ?

Мурахи дійсно є малими порівняно з іншими істотами, що живуть у землі. Навіть найбільша мурашина матка не буває більшою за 5 см. Фараонові мурахи менші за крапку на письмі; окрема особина має вагу менше за 3 мг. Ці мурахи є настільки малими, що навіть легенький дотик людської стопи чи пальців на ногах може виявитися смертельним.

Проте між розмірами та важливістю мурах немає прямої залежності. Наразі відкрито понад 8000 видів мурах — жодна інша група комах або інших тварин не має такого розмаїття; а загальна кількість особин мурах на планеті — це приголомшлива величина. Жодний інший різновид тварин з розмірами мурах не може похвалитися такою енергійністю та організованістю.

КОЛИ МУРАХИ ПЕРЕЙМАЮТЬСЯ СВОЄЮ ЗОВНІШНІСТЮ?

Коли мурахи вертаються з поля, вони виявляють неабияку турботу про свою чистоту. При вході у мурашник їх зустрічають молодші робочі мурахи, які починають вилизувати прибулих на кшталт того, як миються машини на мийних станціях. Особлива увага надається вусикам, оскільки вони складаються з багатьох сегментів, кожен з яких має бути чистим. Якщо у місцях, де з'єднуються сегменти, буде збиратися бруд, то цей найважливіший сенсорний орган мурахи може втратити чутливість.

КОЛИ ОЧІ МУРАХИ НЕЗДАТНІ БАЧИТИ?

Очі більшості мурах є фасетковими. Фасеткове око — це орган з сотень фіксованих оптичних блоків, кожен з яких складається з лінзи з незмінним фокусом та приймача світла. Завдяки такій будові ока мурахи мають мозаїчний зір — вони не бачать предмети у цілісному вигляді. Коли предмет розглядається зблизька, тоді мозаїчне зображення нагадує реальні обриси предмета. А на більшій відстані мозаїка перетворюється на переплутані світлові плями, які у мозку мурахи не можуть зібратися в один образ. Мураха практично не бачить нічого за два сантиметри від себе, вона може лише розрізняти світло і темряву.

ЯК МУРАХИ ЗНАХОДЯТЬ ШЛЯХ У ДЖУНГЛЯХ ВЕЛЕТЕНЬСЬКОГО СВІТУ?

Попри те, що око мурахи не забезпечує доброго зору, воно є поляризованим, наче сонцезахисні окуляри. Ця особливість дозволяє мурасі визначати положення сонця навіть у хмарний день. Мурахи орієнтуються на сонце, щоб знаходити шлях, немов моряки, які для навігації орієнтувалися на зорі. Зберігаючи постійний кут до сонця, вони можуть іти по прямій лінії навіть серед лабіринтів трави та сміття. Якщо мурашу тримати певний час у темній коробці, а потім відпустити, то вона відхилиться від свого початкового курсу на такий кут, який точно відповідатиме тому, наскільки змістилося сонце за час перебування у коробці.

ЯК МУРАХИ ЧУЮТЬ БЕЗ ВУХ?

У мурах, як і в більшості комах, немає вух. Проте вони відчують звукові вібрації своїми кінцівками, вусиками та малесенькими волосками, якими покриті їхні ноги та тулуб.

Мурахи навіть «співають» одна одній, тручись черевцями та утворюючи звуки високої частоти. Інші мурахи відчують ці вібрації через землю, що нерідко викликає у них збудження та більшу енергійність у роботі.

СИЛА МУРАХ

СКІЛЬКИ МОЖЕ ПІДНЯТИ ОДНА МУРАХА?

Хоча за людськими мірками мурахи є дуже слабкими, але якщо силу мурахи порівнювати з вагою її тіла, то мураха є сильнішою за будь-яку людину. Мурахи-листорізи можуть на сотню метрів носити предмети у 50 разів важчі від їхнього тіла. Якщо це масштабувати до розмірів людини, то це те ж саме, що людина вагою 90 кг пронесла на спині вантаж у 5 тонн на відстань 27 км. Але справжня сила мурах полягає не у продуктивності кожної окремої особини, а у сумісних зусиллях. Протягом одного літа мурашина колонія може перекопати від 13500 до 18000 кг ґрунту для збудування мурашника та принести у нього до 2200 кг різної поживи.

СКІЛЬКИ МУРАХА ПРОХОДИТЬ ЗА ДЕНЬ?

Одна мураха може відійти від мурашника у пошуках їжі на 120 м, і таких подорожей в обидва боки вона може зробити чотири на день. У пропорціях людини це відповідало б дистанції у 10 км. Якби довжина кроку мурахи була б така ж сама, як і в людини, то мураха могла б розвивати швидкість до 100 км/год, а звичайна її швидкість складала б 40 км/год.

ЯК ДОВГО МОЖЕ ПРАЦЮВАТИ МУРАХА?

Робочі бджоли живуть у період роботи п'ять чи шість тижнів, перш ніж помруть від виснаження. Мурахи можуть працювати не виснажуючись по кілька років. Молоді мурахи зазвичай починають працювати помічниками в «яслах», а згодом переходять до іншої роботи. Робоча мураха вважається старою, коли доживає до п'яти або шести років; тоді вона починає виконувати роль мурахи-лідера, яка подає приклад іншим робочим мурахам у колонії.

ЯКА МУРАХА СИЛЬНІША ЗА ВОЛА?

Якщо тварина зв'язана і не може рухатися, то вона легко може стати здобиччю особливого виду мурах з родини *Dorylus*. Ці мурахи мігрують довгими шеренгами, з'їдаючи на своєму шляху все живе. Повідомлялося про випадки, коли мурахи з'їли леопарда, що потрапив у пастку, за одну ніч залишивши від нього самі лише кістки; а слона, який не міг вибратися з ями, було об'їдено за три дні. Навіть могутній віл, якщо не зможе втекти, не впорається з таким мурахою.

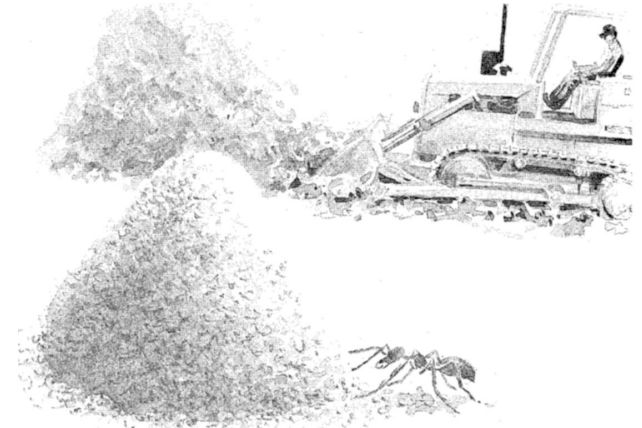
НАВІЩО МУРАХАМ ЗАПАСАТИ ВЛІТКУ ПОЖИВУ?

Активність мурах, як і будь-яких інших комах, залежить від температури. Восени мурашник стає поступово все холоднішим, і мурахи відповідно робляться все повільнішими і вже не можуть добувати собі поживу. Ось чому вони мають збирати їжу у теплу пору, поки в них є на це сили. Заморозки не заважають мурахам, оскільки у найхолодніші періоди року вони впадають у сплячку. Навесні з підвищенням температури мурахи виходять зі сплячки ще до того, як все починає цвісти, і їм доводиться харчуватися тим, що вони заготовили минулого літа.

Людина та мураха

Листочок з ногами?

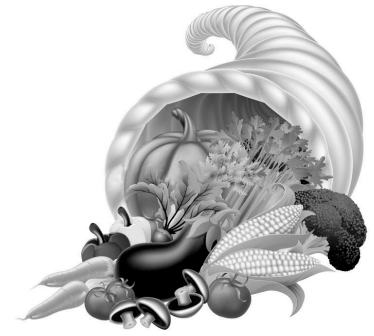

Якщо пропорційно порівняти людину та мурашу, то людині знадобиться бульдозер, щоб зрівнятися у силі з мурашником.

Шеренга мурах з родини *Dorylus* може бути такою численною, що для її проходження знадобиться два тижні.

ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ДО СУМЛІННОСТІ

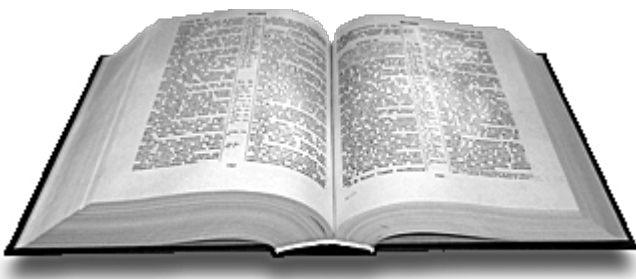

ВИМОГИ

1. Сумлінно запам'ятовувати ті істини, які Бог вам показує (див. Повторення Закону 4:9).
2. Сумлінно навчати дітей і внуків Божого Слова (див. Повторення Закону 6:7).
3. Сумлінно дотримувати усіх Божих заповідей (див. Повторення Закону 6:17).
4. Сумлінно берегти свої прив'язаності (див. Приповіді 4:23).
5. Сумлінно додавати нові чесноти до своєї віри (див. 2 Петра 1:5).
6. Сумлінно зміцнювати своє покликання та обрання (див. 2 Петра 1:10).
7. Сумлінно служити іншим християнам (див. Євреїв 6:10–12).
8. Сумлінно шукати Господа (див. Євреїв 11:6).
9. Сумлінно усувати гіркий корінь (див. Євреїв 12:15).
10. Сумлінно уникати шахраїв і аферистів (див. Приповіді 23:1–3).
11. Сумлінно слідкувати за духовним станом своїх підопічних (див. Приповіді 27:23).

НАГОРОДИ

1. Ви будете багаті.
«...Рука ж роботяща збагачує» (Приповіді 10:4).
2. Ви отримаєте владу.
«Роботяща рука пануватиме...» (Приповіді 12:24).
3. Ви матимете добре майно.
«...Людина трудяща набуде маєток цінний» (Приповіді 12:27).
4. Ви досягнете задоволення своїх прагнень.
«...Душа ж роботящих насититься» (Приповіді 13:4).
5. Ви виявлятимете кмітливість та винахідливість.
«Думки пильного лиш на достаток ведуть...» (Приповіді 21:5).
6. Ви здобудете прихильне ставлення до себе.
«Хто прагне добра, той шукає вдоволення...» (Приповіді 11:27).
7. Ви отримаєте вшанування.
«Ти бачив людину, моторну в занятті своїм? Вона перед царями спокійно стоятиме...» (Приповіді 22:29).

Особисте зобов'язання боротися з лінівством

Я постановляю собі навчитися розпізнавати ознаки лінівства та розвивати у собі дисципліну не йти на маленькі щоденні поступки, які ведуть до лінощів. Я також постановляю використовувати кожен довірений мені Богом день з максимальною користю.

Дата: _____

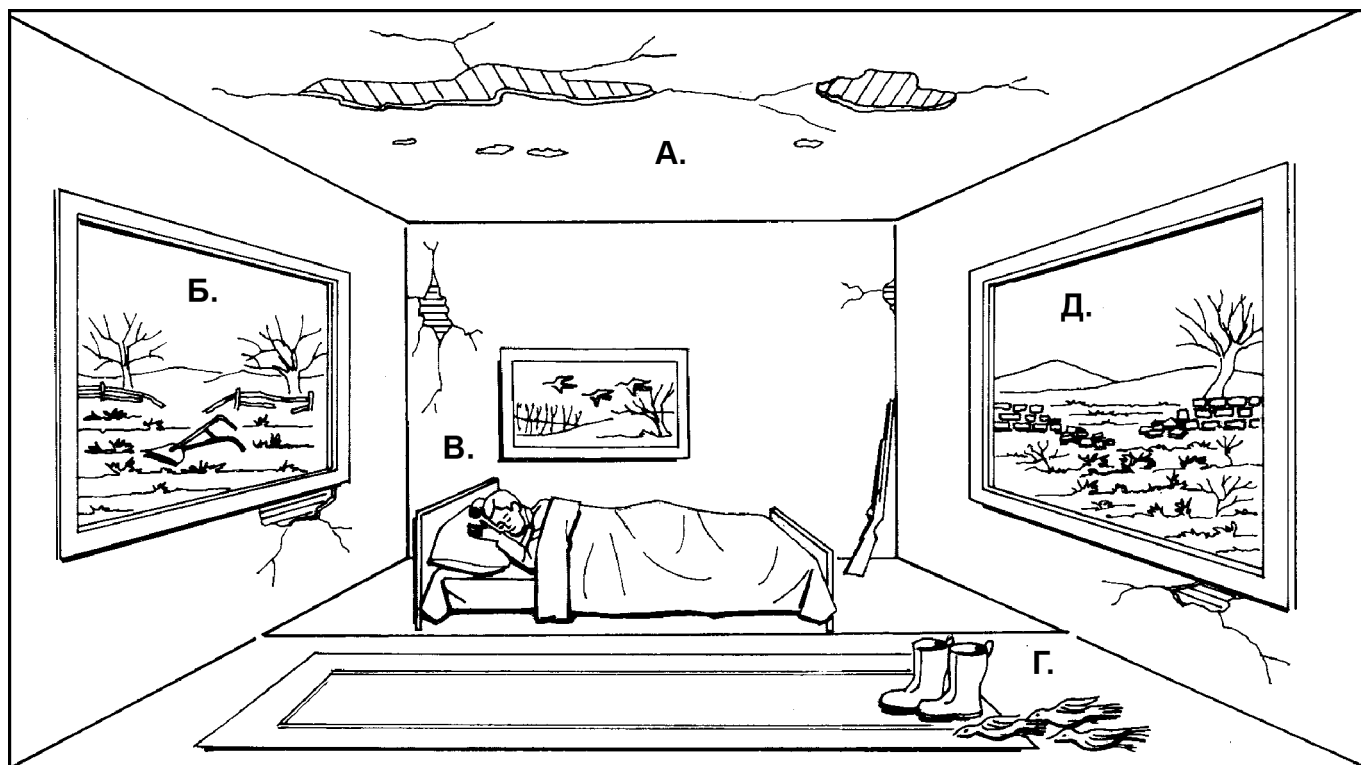
Підпис: _____

ЧИ ЗМОЖЕТЕ ВИ ВІЯВИТИ ОЗНАКИ ЛЕДАРЯ?

Цей тест добре підходить для опрацювання цілою сім'єю для кращого розуміння того, що каже нам Біблія.

До кожного зображення доберіть відповідний вірш із Біблії.

☐ 1. «Двері обертаються на своєму чопі, а лінивий на ліжку своїм» (Приповісті 26:14).	☐ 4. «Не буде ледачий пекти свого полу...» (Приповісті 12:27).
☐ 2. «Лінивий не оре із осені, а захоче в жнива — і нічого нема» (Приповісті 20:4).	☐ 5. «Від лінощів валиться стеля, а з опущення рук тече дах» (Екклезіяста 10:18).
☐ 3. «Я проходив край поля людини лінивої... і ось все воно позаростало терням, будьяками покрита поверхня його, камінний же мур його був поруйнований» (Приповісті 24:30–31).	

ХТО З БІБЛІЙНИХ ПЕРСОНАЖІВ СКЛАВ «ІСПИТ НА СОН»?

До кожного твердження зазначте, якій людині воно відповідає.

☐ 1. Я вставав рано вранці, щоб по-бути наодинці зі Своїм небесним Отцем.

☐ 2. Я не виявив обачності щодо задумів злих людей, через що було засуджено невинну людину. Я цілу ніч провів у пості та пильнуванні, очікуючи її визволення.

☐ 3. На мене було покладено чималу відповідальність. Проте я регулярно вставав рано-вранці, аби молитися за свою сім'ю.

☐ 4. Бог обіцяв мені постійні перемоги у битвах. Але навіть і при такому запевненні я взяв собі за правило рано вставати та братися до справи.

☐ 5. Мені були потрібні Божі вказівки у прийнятті важливого рішення, і я просив Бога про певний перебіг обставин. Я встав дуже рано, аби перевірити, як вони склалися.

☐ 6. Бог поставив переді мною дуже важке завдання — віддати Йому найдорожче. Я від самого раннього ранку взявся за його виконання.

☐ 7. Бог поклав на мене обов'язок донести Його правду до правителя краю. Для ефективного виконання цієї справи я встав дуже рано.

☐ 8. Бог доручив мені помазати нового правителя держави. Для виконання Божої вказівки я встав рано-вранці.

А. ДАРІЙ
(див. Даниїла 6:19–20)

Б. МОЙСЕЙ
(див. Вихід 8:20; 9:13)

В. АВРААМ
(див. Буття 22:3)

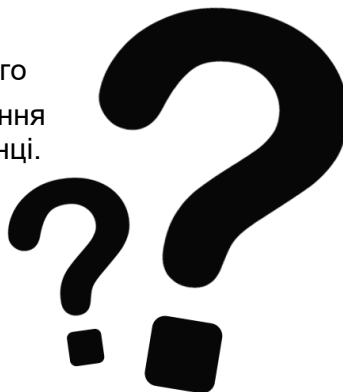
Г. САМУЇЛ
(див. 1 Самуїлова 9:26)

Д. ІСУС НАВИН
(див. Ісуса Навина 6:12; 8:10)

Е. ІСУС
(див. Марка 1:35)

Ж. ГЕДЕОН
(див. Суддів 6:38)

И. ЙОВ
(див. Йова 1:5)

ХТО З БІБЛІЙНИХ ПЕРСОНАЖІВ НЕ СКЛАВ «ІСПИТ НА СОН»?

До кожного твердження зазначте, якій людині воно найточніше відповідає.

☐ 1. Бог попередив мене, що моє завдання є небезпечним і делікатним. Він дав мені точні вказівки щодо моєї подорожі. Я припустився помилки, зупинившись для відпочинку під деревом, і це коштувало мені життя. Хто я?	<p>А. Йона
(див. Йони 1:6)</p>
☐ 2. Це був час, коли очільники війська йшли до бою, а я залишився вдома, аби довше поспати. Було очевидно, що я не потребував сну, оскільки заснути я не міг. Я вийшов пройтися і впав у тяжкий гріх. Хто я?	<p>Б. Євтих
(див. Дії 20:9)</p>
☐ 3. Я перелякався через слова: «Чого ти спиш? Уставай, поклич до свого Бога». Вони прозвучали неначе докір. Разом з тим вони показали, що моє ледарство було результатом бунту проти Бога. Він дав мені дуже гірку науку. Хто я?	<p>В. Давид
(див. 2 Самуїлова 11:2)</p>
☐ 4. Я також був ледачий у молитві. Замість того щоб духовно пильнувати, я заснув, через що впав у ту спокусу, про яку раніше був попереджений. Хто я?	<p>Г. Самсон
(див. Суддів 16:19)</p>
☐ 5. Я мав втікати від спокус, а не засинати. Моя відданість невчасному сну коштувала мені духовного та фізичного зору. Хто я?	<p>Д. Навал
(див. 1 Самуїлова 25:36–38)</p>
☐ 6. Я мав слухати настанови, але заснув, і настільки міцно, що стався нещасний випадок, через який зібрання було перервано. Хто я?	<p>Е. Петро
(див. Матвія 26:40–43)</p>
☐ 7. Моє ліни्वство доповнювалося пияцтвом. Коли моя сім'я була під великою загрозою, я спав. Коли я прокинувся, Бог покарав мене серцевим нападом. Хто я?	<p>Ж. Нерозумна діва
(див. Матвія 25:5)</p>
☐ 8. Ледача людина не замислюється над тим, які вона матиме потреби у майбутньому, і саме в цьому і полягала моя проблема. Через неї я втратив можливість, яка випадає у житті лиш раз. Хто я?	<p>И. Неназваний пророк
(див. 1 Царів 13:14–24)</p>

